

Høringsuttalelse fra Norsk barnevernlederorganisasjon (NOBO)

Forslag til endringer i lov 8. april nr. 7 om barn og foreldre (barnelova) mv. for å gi barn bedre beskyttelse mot vold og overgrep

Det vises til høringsbrev datert 12.10.2012, med forslag om lovendringer for å gi barn bedre beskyttelse mot vold og overgrep.

Bakgrunnen for høringen er behov for ytterligere lovendringer for å sikre at barnets beste ivaretas i saker med volds- og overgrepssproblematikk. Høringsnotatet omtaler endringer i barneloven, domstolsloven og straffeprosessloven.

Departementet ber om høringsinstansene sitt syn på de ulike forslagene som er nærmere beskrevet i høringsnotatet. De nærmere endringsforslagene er omtalt i kapitlene 2 til 7. Departementet har selv ikke tatt endelig stilling til deler av høringsforslagets kapittel 2, (om barnevernet skal få mulighet til å opptre som partshjelper i en sak etter barneloven) og kapittel 4 (om tap av samværsrett og foreldreansvar skal kunne fremmes som sivilt krav i en straffesak mot samværsforelder).

Norsk Barnevernlederorganisasjon sitt mandat

NOBO ble stiftet april 2010 og representerer et flertall av landets kommuner. Organisasjonen er et nasjonalt forum for ledere i den kommunale barneverntjenesten i Norge. Vårt formål er å være en pådriver i den barnevernspolitiske utviklingen. Organisasjonen arbeider for en barnevernspolitikk som sikrer at utsatte barn og unge får rett hjelp til rett tid. Organisasjonen skal særlig bidra til å styrke kommuneperspektivet i barnevernspolitikken i Norge.

Høringsuttalelse

Innledningsvis vil NOBO bemerke at departementet i høst også har hatt ute til høring forslag til endring av barneloven i forbindelse med *tilsyn under samvær*. Det fremstår noe uhensiktsmessig at ikke begge endringsforslagene er omtalt i samme høringsdokument.

NOBO støtter imidlertid departementet sin vurdering i at det er behov for lovendringer for å styrke barns vern mot vold og overgrep.

Kapittel 2 – Bostedforelders rett til å beskytte barnet mot vold og overgrep

Departementet har vurdert hvordan tydeliggjøringen av bostedforelders rett til å nekte samvær ved reell frykt for vold og overgrep bør utformes, og i hvilke bestemmelser det bør gjøres endring. Det er blant annet foreslått endring i barneloven § 43 første ledd – hvor det inntas følgende (tredje punktum); *”Den som barnet bur fast saman med skal nekte samværs dersom det er naudsynt for å hindre at barnet vert utsett for vold eller på anna vis vert handsama slik at den fysiske eller psykiske helsa vert utsett for skade eller fare”*.

Selv om departementet vurderer at også gjeldende rett på området, hjemler en rett og en plikt for bostedsforelder å nekte løpende samvær ved reell frykt for at barnet utsettes for vold og overgrep hos samværsforelder, støtter NOBO intatte presisering i barneloven § 43 første ledd.

NOBO vil likevel bemerke at også samværsforelder har ansvar for å beskytte barnet sitt mot vold og overgrep. Da overfor bostedsforelder. Gjeldende presisering er likevel avgrenset til de saker som omhandler spørsmål om ”samværsrett m.m.” i lovens kapittel 6. Det fremstår således som et paradoks at samværsforelder ikke i samme grad vil kunne beskytte sitt barn – ut fra en reell frykt for vold og overgrep fra bostedsforelder – gjennom de samme rettsregler. Disse problemstillingene er ikke omtalt eller drøftet nærmere i høringsnotatet.

NOBO støtter videre forslaget om å endre barneloven slik at retten plikter å treffe midlertidige avgjørelser på begjæring i saker der det er risiko for vold og overgrep mot barnet. Dette til endring fra dagens § 60 – hvor retten selv avgjør hvorvidt en skal treffe en foreløpig avgjørelse i den enkelte sak. NOBO mener at det er viktig at saksbehandlingstiden for midlertidige avgjørelser gjøres kortest mulig – gjerne med en nærmere tidsangivelse for når det skal foreligge en avgjørelse etter at krav er fremsatt.

Kapittel 3 – Barneverntjenestens rolle ved mistanke om vold og andre overgrep under samvær

Barneverntjenestens hovedoppgave er å sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp og omsorg til rett tid. Barnevernets plikt oppstår når foreldrene ikke evner å ivareta sitt ansvar for barna.

Departementet drøfter spørsmålet om barneverntjenesten bør gis adgang til å være ”partshjelper” etter tvistelovens § 15-7, i en eventuelt barnelovssak om nektelse eller begrensning av samvær. Høringsnotatet understreker at formålet med partshjelp vil være å bidra til en løsning av omsorgssituasjonen *til beste for barnet* – og at dette virkemiddelet i så fall også bør kunne vurderes anvendt der det er bekymring knyttet til omsorgssituasjonen hos bostedsforelder, mens samværsforelders omsorgsevne vurderes som gode. Dette er også inntatt i høringsnotatet sitt forslag til lovendring – ny § 58 a) ”*Barneverntenesta kan gje partshjelp i saker om foreldreansvaret, kvar barnet skal bu fast og samvær når det er til beste for omsuta til barnet. Tvisteloven § 15-7 om partshjelp gjeld tilsvarende.*”

NOBO støtter departementet sin vurdering av at rollen som partshjelper reiser særlige problemstillinger for barneverntjenesten. Videre fremstår det noe uklart hva rollen som ”partshjelper” er tenkt å ha av innhold i form av hva som bl.a. skal ligge til grunn for hjelpen. Herunder hvilke barnevernfaglige undersøkelser og utredninger som barneverntjenesten skal foreta en ”*barnets beste-vurdering*” ut fra – ut over det som i dag barneverntjenesteloven hjemler.

Høringsnotatet viser videre til at partshjelp bør avgrenses til tilfeller der barneverntjenesten ut fra hensynet til barnets omsorgssituasjon anbefaler bostedsforelder å reise sak for å få endret en samværsordning, samt der barneverntjenesten anbefaler samværsforelder å reise sak for å få overført barnets bosted til seg.

NOBO vil bemerke at barneverntjenesten også i dag – med hjemmel i barneverntjenesteloven – kan gjennomføre undersøkelser både der barnet bor fast, og hos samværsforelder.

NOBO mener at det som partshjelpen synest at er ment å skulle dekke, mer fremstår som en systemutfordring i å tydeliggjøre de barnevernfaglige vurderinger som uansett vil måtte ligge

til grunn for barneverntjenesten sine anbefalinger. Det fremstår også uklart hvordan en eventuell forespørsel/søknad om partshjelp for bostedsforelder eller samværsforelder er tenkt skal behandles internt i barneverntjenesten.

En viser også til departementet sitt tidligere nevnte høringsnotat om endringer i barneloven hva gjelder tilsyn under samvær, jf. også pkt 5.3.2.2 i herværende høringsnotat. Lovforslaget gir domstolen adgang til å gi pålegg i ”særlege høve” om at samvær mellom barn og forelder som ikke bor sammen, skal skje under tilsyn av offentlig oppnevnt tilsynsperson. NOBO har i sin høringsuttalelse her vist til de betydelige utfordringer som vil avstedkomme ved at domstolen pålegger ”beskyttet tilsyn”, der den kommunale barneverntjenesten får ansvar for å oppnevne tilsynsperson. Dersom nevnte lovforslag blir vedtatt – samt lovhjemlet partshjelp – vil barneverntjenesten sitt mandat i disse sakene fremstå som særdeles krevende og tidvis også motstridende.

Oppsummert vil NOBO gå i mot departementet sitt forslag om å lovhjemle partshjelp.

Kapittel 5 – Barns deltakelse

NOBO støtter departementet sine vurderinger og anbefalinger hva gjelder at barn som er fylt syv år, og yngre barn som er i stand til å danne seg egne synspunkt, skal få informasjon og gis anledning til å si sin mening før det blir tatt avgjørelse om personlige forhold rundt barnet. Herunder hvem av foreldrene barnet skal bo hos, samværsrett og foreldreansvar. Dette inntatt i barneloven § 31 andre ledd.

Kapittel 6 – Opplysnings- og meldeplikt for dommere

NOBO støtter departementet sitt lovforslag om en lovendring i domstolsloven (ny § 63 b), hvor det klargjøres at også dommere, uavhengig av taushetsplikten, har en rett og en plikt til å melde fra til barneverntjenesten.

Kapittel 7 – Saksbehandlingen i barnelovsaker for domstolene – saker med volds- og overgrepssproblematikk

Departementets forslag om at staten dekker utgiftene til sakkyndige i denne type saker, vil ha stor betydning for barnas rettssikkerhet. Ordningen gjøres uavhengig av foreldrenes økonomi. Dette i saker som er opplistet i endret § 61 første ledd nr 3; *”Retten bør der det trengs oppnemne sakkunnig til å uttale seg om eit eller fleire av dei spørsmåla saka reiser, mellom anna der det er påstandar om vald, overgrep, rus og psykiatri og saka ikkje er tilstrekkeleg opplyst på anna måte.”*

28.11.12

Hadle Blikra

For styret i Norsk barnevernlederorganisasjon